

Miroslav Pelikan

ROBERT Z.

Miroslav Pelikan

ROBERT Z.

K U Ć A

Robert Z. odavna nije bio u rodnom gradu, u domovini. Jednostavno, ponekad se opravdavao sam sebi, nije imao dovoljno vremena za sve. Jedna se tura nizala za drugom. Rindt je dobro plaćao svoje ljude, a kako i ne bi, kada su mu Robert i ostali vozači donosili izvanrednu zaradu, uvećanu i skalom opasnosti, od kamionskog prijevoza daleko od europskih putova, vozeći od jednog do drugog mjesta po putovima na Istoku, po putovima iznenađenja i smrti.

Robert Z. imao je vrašku sreću, godinama vozi a a samo je jednom bio ozbiljnije ranjen, no u redu, bilo je i nekoliko krhotina, srećom, ne pretjerano duboko. Sve je to Rindt uredno platio, doista svaki gram metala.

Sjedio je u dvorištu s nekolicinom muškaraca, vojnika, vozača, civila, postaje br. 6, čekajući da se put raščisti kako bi konvoj nastavio put. Do njih su dopirali odjeci eksplozija, praskavi zvuci streljiva.. Lokalne oružane snage, vladine postrojbe, osiguravale su konvoje, mada bez

velikih rezultata. Kamioni su redovito letjeli u zrak, raspadajući se u moćnim eksplozijama, pogodeni raketom ili naletjevši na minu.

Robert Z. nije se previše na tu leteću klimu previše obazirao. Svi su vozači razmišljali isto, ono što ti je suđeno to se i desi ili ovdje u pustinji ili u domovini.

I ovoga su puta ubrzo nastavili put, prolazeći pored gorućih ostataka, spaljenih tijela. Nedavno se oprostio s Mikom, dragim Fincem, koji opasnosti što ih nosi konvoj nije mogao više izdržati. Rekao mu je tada, ima dovoljno novca da pokrene svoj posao u Europi i otišao je.

Robert Z. spretno se provukao s vozilom kroz guste, crne slojeve dima i ostao na slabo označenoj cesti.

Te večeri Rindt ih je isplatio i rekao im:

-Odmorite se petnaestak dana. Dok se potpuno ne očiste ceste za jugoistok ne vozite. Preveliki su gubici u robi i kamionima a o vozačima da i ne govorim. Vidimo se ovdje za dva tjedna.

Robert Z. odavna nije bio u svom rodnom gradu, u domovini. Možda je sada prava prilika. I doista, već nakon dva dana, koračao je ulicom svoga djetinjstva.. No, da nije bilo naziva ulice

teško bi je prepoznao. Sve one male kuće sa skladnim vrtovima nestale su, zbrisane sa lica zemlje. Umjesto njih, izgrađeni su višekatni stambeni objekti, s mnoštvom automobila s jedne i druge strane ulice. Onu staru, jednoličnu, mirnu ulicu zamijenile su duge betonske zmije zgrada.

Ipak po sjećanju, prepoznao je mjesto gdje se nekada nalazila njegova kuća, njegov davni dom. Siva zgrada s bezbroj prozora. Okrenuo se i bez ikakva sentimenta vratio se u hotel.

Prisjećao se sve češće a posebice, ovih dana, kada se vratio, na Ivanu i glupog nesporazuma koji ga je definitivno odvojio od nje. Što ona sada radi? Kako je? Kako uopće živi?

Bilo bi uistinu smiješno da je potraži, uostalom gdje bi je i našao a kada je pronađe što bi joj rekao i zato je bolje sve opet zaboraviti.

No, što je s roditeljima? U proteklim godinama rijetko je održavao kontakt. Možda svega nekoliko pisama.

Vjerojatno su mrtvi, bez tuge pomisli.

Sutradan je u Gradskim grobljima sve saznao.

Vrijeme smrti i oca i majke, otišli su ubrzo jedan za drugim, prvo otac, onda majka, davno, prije jedanaest godina. Posjetio je grob, samo ploča s imenima. Gledao je u tu crnu ploču i

znao je da oni nisu tu, ostali su u onoj ulici, u maloj kući koje više nema.

Vratio se istog popodneva u staru ulicu i prepoznao nekoliko drva koja su čudom ostala živa, svjedočeći o svršenim vremenima. Ipak je lijepo što su ih ostavili, smiješio se nekako neobično radosno sretan Robert Z.

U hotelu ga je dočekala Rindtova poruka, neka se vrati čim prije, ceste su čiste.

Te noći, nakon dobre večere i vina, sanjao je, činilo mu se cijelu noć svoju rodnu kuću.

Sretni su to dani bili, sve do razilaženja s Ivanom. Otišao je razljućen i nemoćan, sa željom da se više nikada ne vrati.

No, Ivane nije bilo u snu, samo mala draga kuća, iza zelenkasti vrt i koliko stabala ? Tri, četiri ili pet? Ne, četiri, još dok je bio sasvim mali, otac je posijekao jedno drvo. Znači, četiri. U snu je koračao oko kuće, zagledao se ne bi li kroz prozore vidio roditelje, ne, nema nikoga. Kuća je živa i stabla ali sve prazno.

Sutradan je Robert Z.prije povratka otišao u redakciju gradskog lista kako bi nekako pronašao barem jednu sačuvanu fotografiju njegove nepostojeće ulice. Bili su ljubazni, no u arhivi nisu imali ništa slično. Gospođa Vera mu je obećala, ukoliko nešto pronađu, hitno će mu

fotografiju poslati na njegovu adresu u dalekom svijetu.

Robert Z. ponovno je bio za volanom teškog kamiona na novoj turi. Sve je bilo isto kao i prije. Zrak je bio prepun slutnji, sumnji, opasnosti, dima i krvi.

Pri kraju puta čelno vozilo odletjelo je u zrak. Ostali su se sretno provukli kroz dim. U postaji br. 8, uvijek su se po navici palile vatre oko kojih su sjedili umorni vozači.

Jack mu je rekao, nije siguran, Mika Finac se vratio. Roberta Z. vijest je razveselila.

Gledao je u vatru, pomalo omamljen toplinom i bez posebnog razloga sjetio se je u pustinji svoje kuće.

Idućeg jutra, odmah po izlasku iz sigurne postaje br. 8, na otvorenoj cesti je uslijedio siloviti raketni napad. Jako je dobro, jako je dobro vidio Robert Z. kako poklopac motora na njegovom kamionu leti u zrak a onda i on nepovratno za njim i pada u potpunu tamu.

Kada je otvorio oči Robert Z. je slabo razaznavao debelo, nacereno Rindtovo lice.

-Herr Robert, ne umire se tako lako. Dobro je, živi ste, to je najvažnije. Prijelom noge, nekoliko metalnih krhotina. Opasna je bila ona pored kralježnice. Dobro ste se natukli. Sve u svemu,

imali ste sreću.....Rindt nije prestajao.....-No, konvoj nije imao sreće. Svi kamioni su uništeni, trinaest mrtvih vozača. Uvijek sam govorio da je trinaest nesretan broj.

Rindt zastane, obori pogled i tiho reče.

-Da, moram vam reći, Mika Finac je poginuo u Plavom klancu. Žao mi je, znam da ste bili prijatelji. Da, no život nas čeka. Volio bih da nakon oporavka radite u mom uredu. Dosta je volana herr Robert.

Oporavak je tekao mučno i teško. Noga nikako nije slušala. Nemoćan da prizna realnost, Robert Z. postao je „najteži“ pacijent. Rindt mu je nastojao pomoći, dovodeći raznoliko društvo da ga oraspoloži, većinom žensko, u muškom se društvu samo pilo pa je postojala opasnost da ga bolnica izbací prije kraja liječenja.

Ipak i to mučenje napokon završilo i Robert Z. je napokon izašao iz bolnice. Rindt mu je preporučio, kada ga je ugledao, neka posjeti domovinu i neka se još malo odmori. Posao uvijek može pričekati.

Ima li smisla opet posjećivati staru ulicu, čemu sve to? Pa tamo nema ničega što njemu nešto znači. Ili možda ima?

Otputovao je idući dan. Odsjeo je u istom hotelu. Nevoljko se prošetao gradom. Došetao

je o do svoje ulice, ulice djetinjstva. Učinilo mu se da je automobilska gužva veća nego zadnji put. Teško je prolazio ulicom, probijajući se između brojnih vozila. Nije ni zastao gdje se nekada nalazila davna kuća.

Ipak, tjeran radoznalošću posjetio je i arhivu gradskih novina. Gospođa Vera srdačno ga je pozdravila.

-Zamislite molim vas, nikako nisam uspjela pronaći niti jednu fotografije Vaše ulice a kamoli Vaše kuće, ne znam , valjda im nije bila zanimljiva. No, zamolila sam kolegu urednika za malo pomoći. Naime, zamolili smo naše čitatelje, tko ima, neka pošalje u redakciju fotografije Vaše ulice, možda se na njoj nađe i vaša kuća. I doista, zamislite samo. Netko nepoznat, osoba nije poslala svoje ime, poslala nam je ovu fotografiju. Na njoj su dvoje mladih ljudi ispred jedne kuće. Pogledajte.

Robert Z. je pogledao crno bijelu fotografiju, ne vjerujući. Na njoj su bili Robert Z. i Ivana Š. ispred njegove stare kuće. Sjetio se je odmah, snimio ih je Boris, njegov susjed.

Zahvalio se je gospođi Veri i otišao u hotel. Možda bi mogao pronaći Ivanu Š. i barem je pozdraviti. Hm, proteklo je dvadeset godina. Roberte, mislio je, ona više niti ne zna tko si ti

nititi tko si bio. Ti si Robert okamina, pripadaš u ovom gradu vremenima koja su odavno prošla. Ipak dilema ga je snažno nagrizala.

Sutradan Robert.Z. je preko Frankfurta ubrzo dospio do postaje br. 1. Rindt ga oduševljeno pozdravi.

-Herr Robert, razmišljao sam. Vi niste za ured a i plaća je manja od vozačke. Ali za novi konvoj trebam vođu konvoja. Plaća je bolja, imate izravno učešće u dobiti, vozite idalje. Putove znate i sve što nas na njima čeka.

Do postaje br.2 stigli su relativno brzo i bez problema. Noćni odmor pa iznova na cestu. Do postaje br. 3 moralo se proći kroz Plavi klanac, najopasnije mjesto u cestovnom prometu. Sjetio se Mike, on je bio ljudina.

Večer prije nastavka puta prema postaji br. 3, Robert Z. je sjedio pored vatre s drugim vozačima razgovarajući tiho što ih sutra očekuje. On je bio vođa konvoja i njegova je riječ bila posljednja. Oružana pratnja je dobra, iskusna, bit će dobro, rekao je Robert Z. On je više puta prolazio kroz Plavi klanac, mogao bi dugo govoriti o opasnostima koje tamo vrebaju, od lavina do raketnog napada. Vozači su se utišali, svatko je utonuo u svoje misli, poneki su već, onako sjedeći i spavali.

Miroslav Pelikan ROBERT Z.

Robert Z. iz džepa na košulji izvadi staru crno bijelu fotografiju. Zagleda se prvo u lice Ivane a onda u svoje, kuću kao da nije ni vidio. S dva prsta spusti fotografiju u vatru. Za trenutak je izgorjela. Pogleda u crno, neprozirno nebo teškog mraka, pa ponovno u vatru. Od fotografije ništa nije preostalo. Valja misliti na Plavi klanac, zaiskri mu u glavi.

PROŠLOST

Teško, mučno, dugo buđenje. Tek za trenutak otvorio bi mutne oči i odmah ih iscrpljen zatvarao, grčeći se od umora i boli. Oporavak Roberta Z. trajao je mukotrpno nekoliko mjeseci u Središnjoj bolnici Južne pokrajine. Sporo i otežano, jadno i bez budućnosti. Tih nekoliko riječi odzvanjale bi u Robertovoj glavi u rijetkim trenucima svijesti. Uistinu, Robert se mogao smatrati sretnikom. Odmah po ulasku konvoja u Plavi klanac bili su žestoko napadnuti minobacačima i raketama. Jedan za drugim, kao na pokretnoj traci za proizvodnju pakla, kamioni su letjeli u zrak, raspadajući se. Zapaljeni komadi vozila zviždeći razlijetali su se na razne strane, no najčešće se stremili u vis, kao da su se željeli osloboditi, pa makar i samo fragmentarno. Nagorjeli komadi metala i guma, bučno su se odbijali od sivih, okomitih stijena Plavog klanca, strelovito se zabijajući u tlo, dižući guste oblake prašine. Konvoj se nije zaustavljao, tko prođe, prođe. Te su se devize svi vozači držali pa i Robert Z. Plavi

klanac nije dopuštao okretanje a i da su takvo što pokušali postali bi još lakša meta.

Robert je pretpostavljao da bi uz ovakve gubitke da bi trećina konvoja moga biti sačuvana te dostići predviđeni cilj. Kamioni su bili opremljeni ojačanim branicama koji su im omogućavali da odguraju s ceste raznesene dijelove pa i cijelo zapaljeno vozilo. Jedino je problem nastajao ako bi poneki dio uništenog vozila izravno pao na kamion koji se žurno probijao prema izlazu.

Misleći na užareni komad koji s visina juri prema njemu, čvrsto je držao upravljač, mučeći se kako bi održao što je moguće kraći razmak prema vozilu ispred njega.

Konvoj je duboko ušao u nekoliko kilometara dugi Plavi klanac, tegobno napredujući kroz vatru, neprestane eksplozije, oblake gustog, crnog dima. Iznenada je vatra prestala, odjeknulo je još nekoliko eksplozija različite snage. Vodeći u konvoju izletjeli su iz smrtnog zagrljaja jureći prema spasonosnom izlazu iz klanca. No neposredno pred samim krajem klanca, preživjeli iz prvog okršaja suočili su se s gustom mrežom ukopanih mina. Mine su imale razornu moć, od vozila su ostajale samo krhotine.

Miroslav Pelikan ROBERT Z.

Robert Z., ulijepljen znojem, tek što je odgurao nešto kvrgavo, nešto što je do malo prije bila vozačka kabina, osjeti palucanje vlažnog crva, klizeći se polako spuštao niz nogu. Znao je, nije morao gledati. Pogođen je, nešto ga je dohvatilo. Ubrzo je osjetio kako mu se tenisica nalazi u lokvi, u lokvi krvi. Ipak može voziti. Srećom, još par metara i vani je. Nešto sasvim neprepoznatljivo skliznulo mu je s glave, na oči, osjećao je samo slabinu. Ugledao je napokon i vražji izlaz i klonuo nemoćan na volan.

Robert Z. je imao vrašku sreću, uspio se probiti iz pakla i spasiti se. Samo su mu to govorili u Središnjoj bolnici u onim rijetkim trenucima svijesti.

Zapravo, Robert je sasvim dobro prošao. Sudbinu Plavog klanca preživjelo je tek nekoliko vozača. Robert je bio pogođen s nekoliko metalnih dijelova s tko zna čijeg kamiona, dva puta ozbiljno u noge, te nešto lakše u leđa.

Iako su se liječnici i medicinsko osoblje svojski trudili, liječenje, oporavak Roberta Z. nisu davali dobre, pozitivne rezultate. Naime, izgledalo je kao da Robert jednostavno ne želi ozdraviti, kao da želi vječno ostati na toj tankoj crti između života i smrti, sna i jave.

Bez obzira koliko neće um, hoće tijelo i Robert je nakon gotovo pola godine napustio Središnju bolnicu.

Kamo sada? Valjalo bi potražiti Rindta. Još nesigurna koraka, mekanih pokreta, nazvao je poslodavca.

Rindt je znao sve detalje o njegovom dugom oporavku.

-Slušaj herr Robert, osiguranje je već sve uplatilo što treba. Do nove vožnje malo se odmori. Već sam ti u bazu poslao avionsku kartu. Znam da bi volio otići u stari kraj._

Čudno, pomislio je Robert, nijednom se proteklih mjeseci nije prisjetio starog kraja, domovine, daleke zemlje na zapadu. Sjetio se, jednom, one male crno bijele fotografije s dvije osobe ispred stare kuće. On, Robert Z, i Ivana u davnim vremenima. Sjetio se i svog odmjerenog pokreta kada je fotografiju prepustio plamenu. Ipak, otputovao je prvim avionom daleko na zapad. Njegov se rodni grad od zadnjeg posjeta nije mnogo promijenio.. Činilo mu se da ljudi hodaju užurbanije, doista, njegov je grad postao košnica.

Odmah po dolasku, već idući dan posjetio je bez mnogo emocija svoju staru ulicu, ulicu svoga rođenja, no ona se u cijelosti izmijenila. Od nje

je ostalo samo ime, novogradnje su ispunjavale obje strane. Ponegdje se uklopilo i kakvo staro drvo, nekada ukras vrta a uglavnom smetnja za parkiranje. Približno je odredio položaj davnog doma. Na tom mjestu uzdizala bijela višekatnica s uvučenim balkonima.

Hm, eto, ovdje žive novi stanari, novi stanovnici stare ulice, tugaljivo je mislio.

Pogledao je još jednom pozorno višekatnicu uspoređujući je s kućom iz davnine.. Da, stara je kuća imala dušu, a ovo, ovo je samo dio košnice.

-Hej, stari-trgne ga glas.

-Hej, tebe nisam vidio cijelu vječnost.-

-Hej, Robert-

Robert se okrene i učini mu se da je prepoznao Borisa, znanca iz tih davnih doba.

-Ne prepoznaješ me, ja sam Boris.

-Naravno prepoznajem te Boris._

Prijateljski su se rukovali i pomalo zbunjeno započeli razgovarati.

-Ti si vani, čuo sam da dobro zarađuješ. Nama ovdje nije lako. Borimo se preživjeti,- brzo je govorio Boris.

-Pa dobro, nije mi loše. I ja sam često u vrtlogu preživljavanja.

-Jest, samo to je puno lakše kada imaš novac, nervozno mu uzvratil Boris.

Boris je Robertu ispričao sveo svom pomalo jednobožnom, dosadnom ali organiziranom životu obitelji, o tegobnom poslu.

-A ti, što je s tobom,- iznenada ga upita Boris.

-Pa ja, ja sam, imam posao na istoku, da, da, dobro plaćaju, ali od toga svega, ne znam, nemam baš nešto osobito.

-Brak, ljubavnice, preljubi?- ustrajavao je Boris.

-Ma dobro, poznavao sam neke zanimljive žene ali posao te uvijek odvuče na drugu stranu kada postane napeto. I tako, stalno, uvijek sam u nekom krugu.

-A što je bilo s Ivanom?

-Ne znam, zamišljeno odgovori Robert.

-Nisam je vidio još od onda. Ne znam.

-No da, tako je to, zdvojno će Boris.

Pozdravio se s Borisom. Svatko je otišao na svoju stranu. Boris je zakoračio iznova u svoj tegobni život a Robert je pogledao prema istoku, osjećajući u nosnicama teški, ogavni miris spaljenih vozila.

Boris ga je pozvao na večeru, kod njega doma. Naime, Boris je nastavio stanovati u staroj ulici ali na novoj adresi, u višekatnici na samom kraju ulice.

Idućih nekoliko dana Robert je šetao gradom, ponekad bi susreo ponekog neznanca. Njihove su priče bile iste, Robertu već dosadne.

Večeras mora otići kod Borisa i njegove obitelji. Dvoumio se stanovito vrijeme. Trebao bi ga nazvati, ispričati mu se i ne doći. Opravdati se glavoboljom.

No, ipak je otišao.

Borisova supruga oduševljeno ga je prihvatila.

-Boris o vama priča kao o jedinom preživjelom iz onih vaših, davnih vremena.

Nekako se kiselo nasmiješio.

Večera je protjecala u opuštenom raspoloženju.

Robert je i na svoje iznenađenje ispričao nekoliko benignih detalja o poslu s kojim se bavi. Boris i supruga gledali su ga razrogačenih očiju. U neko doba zvono na vratima zaustavi njihovu priču. Ubrzo je Boris uveo elegantnu gospođu.

-Dobar večer Roberte, reče mu žena i pruži mu ruku.

-Dobar večer Ivana.

Robert polako ustane pružajući joj ruku.

Uzbuđenost, nelagoda, izmiješani. Nakon prvotne zbunjenosti, Robert je ostatak večeri proveo razgovarajući s Ivanom. Boris i njegova supruga diskretno su se udaljili.

Ona je sretno udana, ima dvoje djece, već odrasle, suprug je poduzetnik, stalno je u poslu, ali, njoj je dobro.

Iznenada, Ivana se nježno nasmiješi.

-Znaš. Jednom sam slagala neke stvari i slučajno sam pronašla jednu fotografiju. Malu, crno bijelu. Na njoj smo ti i ja, ispred tvoje stare kuće. Dala sam je Borisu, on nas je snimio, on će je najbolje sačuvati. I onda, prije nekoliko godina, Boris je tu fotografiju odnio u naše novine jer je netko tražio bilo što, što podsjeća na staru ulicu. Baš mi je žao. Trebala sam je sačuvati. Sada bi je zajedno gledali i sjećali bi se, zar ne?

-Sjećali čega, muklo prozbori Robert-čega?

-Pa, onih vremena, naših emocija, tvog glupog ponašanja, na primjer, ljutito mu uzvрати Ivana.

-Moram ići, pozdravi Borisa i suprugu.

-Čekaj, ne ljuti se. Nisam mislila biti gruba prema tebi. Žao mi je što nemam tu fotografiju. Ona doista predstavlja jedino što je preostalo od onoga što smo bili.

Robert se nasmiješi.

-Ja sam prije nekoliko godina tražio bilo kakav trag o postojanju ulice, ostatak iz onih vremena. Ja sam uz pomoć novina dobio tu fotografiju. Izgubio sam je u plamenu prije

Miroslav Pelikan ROBERT Z.

polaska konvoja kroz Plavi klanac. Eto, uništio sam namjerno, svjesno jedini dokaz naših emocija.

Mahne joj rukom i ode.

U hotelu je zamolio recepcionara da kaže onima koji će ga zvati kako je već otputovao.

Robert je namjeravao ostati još nekoliko dana u hotelu, isprva ne priznajući sebi kako želi da ga Ivana nazove, da mu se bar javi telefonom, ako već ne može doći u hotel.

No, dani su lijeno prolazili i nitko ga nije zvao. Otputovao je u ponedjeljak. U utorak je preuzeo novi konvoj. S iznenađenjem je pregledao mapu puta. Rindt mu je uputio nekoliko riječi.

-I herr Robert, kako je bilo na zapadu? Ništa? Ništa osobito. OK Konvoj čeka. Sretno.

Kamionski motor je tutnjao, pjenio se i gutao kilometre. Konvoj se kretao brzo.

Cijelo je vrijeme Robert mislio na susret s Ivanom

Zaustavljanje. Kamioni su se grupirali u nove skupine.

Karta je jasno pokazivala, konvoj ne prolazi kroz Plavi klanac. Nazove Rindta preko radio uređaja.

Miroslav Pelikan ROBERT Z.

-Za kratko je vrijeme Plavi klanac postao dio prošlosti.

-Da, veselo odgovori Rindt-Plavi je klanac duboko ostao u prošlosti.

Hm, mislio je Robert čudno raspoložen, sve je zapravo prošlost osim dana u kojem udišemo zrak punim plućima.

TREĆA ČETVRT ROBERTA Z.

Odustao je od nepotrebnih, suvišnih objašnjavanja sam sebi, kako se našao ovdje, na ovom mračnom mjestu u vremenu kada mu je gotovo sve išlo od ruke, pa i kontakti sa ženama. Osmjehnuo se na tu pomisao.

Protegao se malo, koliko su mu konopi koji su vezivali noge i ruke dopuštali, tek toliko da za trenutak pokuša probuditi utrnuli krvotok.

Naslonio se iznova na prljavi zid s grčem na licu, gledajući u mrak, u tamu bez ikakva zvuka.

Pustinja je spavala ili se kurva pritajila, razmišljao je vezani Robert Z. u tijesnoj kolibici, oslonjen na zemljani zid, negdje u Sjevernoj pokrajini.

Iznenada začuje viku, jasno je čuo ustrčale, uznemirene ljude, osjećao je njihovu zbunjenost, pa i strah.

Opet tišina, no, Robert je vidio njihova uplašena lica orošena znojem, gledao ih je kako teško dišu u pustinjskom mraku.

U tom trenutku netko je grubo, naprasito, otvorio tanka vrata kolibe i unutra ubacio

Miroslav Pelikan ROBERT Z.

svezana čovjeka. Čovjek je tresnuo neposredno ispred nogu Roberta Z.

Nepoznati je teško podigao glavu. Robert je njušio njegov istodobno radoznali ali i ustrašeni pogled.

-Ja... ja....Eric, promuca svezani čovjek na francuskom.

-Ja sam Robert, odgovori mu Robert na engleskom.

Nekako se svezani došljak uspio donekle uspraviti, te je sada sjedio nasuprot Roberta.

-Ti sigurno radiš za kompaniju?, upita Roberta novodošli.

-Da, i po odjeći se to vidi. A ti, što ti radiš ovdje u pustinji?

-Zarobili su me pored Mutnog jezera....radio sam za neke filmaše....oni su producirali dokumentarni film o povijesti ove pokrajine.....filmaši su se ubrzo oslobodili otkupom..... a ja sam ostao....ja nikome ne trebam.

Tek sada Robert opazi njegovu tamnu boju kože.

-Misliš, nikome ne trebaš kao crnac?

-Hm, pa ti si bijelac, što ti onda radiš ovdje, u ovoj smrdljivoj rupi?

-Imaš pravo, odvrati mu mirno Robert, u istim smo govornima, jednako duboko.

Oborili su glave i zašutjeli.

Noć je sporo, no mirno prolazila, usitnjavajući svoje sate u minute, sve do prvih zraka svjetla.

Zarobljenici su pred zoru usnuli, niti ne pretpostavljajući što donosi idući, možda posljednji dan ili pak dan oslobođanja.

Ujutro su im donijeli nešto hrane i zdjelicu bljutave no osvježavajuće vode, sve bez i jedne izgovorene riječi.

Obojica zarobljenika uočavali su poglede donositelja hrane i vode, bez prestanka su ih promatrali.

Zakrabiljeni ljudi su izašli iz kolibe i ostavili dvojicu zarobljenika u tišini.

Uskoro se na vratima pojavila nova skupina zamaskiranih i obojicu povelu iza kolibe.

-Kome je do pišanja, sada je pravi trenutak, vikne Robert Ericu koji ga je zbunjeno gledao.

-Ovdje?

-Da, ovdje, tu pored zida kolibe, poslije nećeš biti u prilici.

Zapišavali su zid kolibe, pratili mlaz koji je šetao gore, dolje i šutjeli, kakvo olakšanje.

Iznova su ih strpali u kolibu, no nisu ih vezali.

-Nešto se bliži, promrmlja Robert.

Naslonili su se na zid promatrajući ples prašine obasjan trakama teška, žuta svjetla. Točkice su lebdjele, izvijale se, propadale ali se i uzdizale. -Uskoro će podne, postaje nepodnošljivo vruće, izusti Eric.

Da, danju pakao, noću pakao, kaza Robert i naglo se trgne.

Skoči do vrata i nasloni glavu na njih.

-Slušaj, približavaju nam se teška vozila. Eric mu se približi.

-Da, samo, to su naoružana vozila.

Nije ni izrekao svoju misao do kraja, već je Eric ležao na zemlji prekrivši rukama glavu.

Robert legne malo dalje, no s rukama pored tijela, misleći s prezirnim osmijehom, kao da me meso i kosti ruku mogu zaštititi ako me pogodi krhotina ili metak.

Doista, uskoro je prostor oko njihove kolibe bio žestoko napadnut, lako se uočavala kakofonija različitih kalibara, uzvici ranjenih, krici umirućih, sve uz jednolično brektanje teških vozila.

Povremeno bi tu orkestraciju užasa razbijale pojedinačne eksplozije, vjerojatno minobacačkih mina, prepozna ih Robert.

-Što ćemo ako to padne na nas?-promuca Eric.

-Možemo se samo moliti Bogu. Zašuti, suho mu uzvрати Robert.

Mine su sve brže padale a eksplozije su odjekivale sve bliže.

-možda bi mogli pobjeći, vrata su slaba, dahtao je govoreći s teškoćom Eric.

-Ostani tu gdje jesi i šuti. Pomakni se do zida. Istoga je trenutka mina pogodila suprotni zid kolibe i u razornoj eksploziji ga pretvorila u razmrvljene komadiće zemlje i praha. Udar je odbacio Erica i Roberta, zajedno sa zemljanim zidom.

No, nisu odletjeli daleko, ispod njih se otvorila zemlja i prepustila debelim naslagama pijeska, dok je zid dijelom ostao na površini, donekle zatvarajući ulaz u otkriveno podzemlje.

Eric i Robert su se osvrтали, otresajući sa sebe zemlju i pijesak.

Nije bilo nikakve sumnje, slučaj ih doveo do dobro opremljenog skladišta, uglavnom vreće hrane, konzerve, ali i piće, odjevni predmeti, ponešto oružja, većinom osobno naoružanje. U potpunoj tišina spretno su se kretali od police do police, otvarajući i zavirujući u vreće i kutije, otkrivajući nečije tajne rezerve, pravo blago. Na policama su pronašli i naravno redom otvarali

boce cijenjenih konjaka, viskija, votki, uz obilje vina, piva, uz raznoliku hranu u konzervama.

-Najprije ćemo se najesti a onda ćemo piti do besvijesti, tiho će Robert.

Tko zna hoće li još biti ovakvih prigoda?

-O.K., uzvratiti jednako tiho Eric.

Iznad njih započela je druga runda okršaja, stanovnici sela su uzvraćali udarce napadačima, pucajući, urlajući.

Eksplozije su se polako i pomalo udaljavale.

-Uzmiču, promrmlja Eric, gutajući listiće usoljene govedine.

-Da, stisnuli su ih ovi, mrmlja Robert, režući mirisne odreske pršuta.

Svoje su fine zalogaje zalijevali francuskim bijelim vinom.

-Izgleda da se napadači vraćaju, opet će Eric.

-Izgleda, odgovori Robert gledajući prema otvoru iznad njih.

Žestina popodnevene bitke prelijevala se s jedne na drugu stranu, no zapravo nitko ozbiljnije nije uzmicao.

Sati su prolazili u neprestanoj izmjeni vatre.

Eric i Robert uopće se više nisu obazirali na zvukove iznad njih, bili su i dalje zauzeti jelom i pićem. Izgladnjeli su i ožednjeli proteklih dana i tjedana.

Konzerve su se vješto otvarale, boce su se praznile, trbusi se punili, a napunjeni mjehuri ispražnjavali u kutu.

Robert je jedva pokazao prstom prema gore i rekao.

-Hm...da....to je.....isto

mjesto...za....pišanje.....samo dublje.

Eric je stalno odmahivao rukom, ionako nije čuo Roberta, vodio je s neprisutnima nekada davno započete a nikada dovršene razgovore.

Za manje od pola sata, obojica su ležali polumrtvi, svaki u jednom kutu podzemne prostorije, nemoćni da pomaknu mali prst, djelomično prekriveni vlastitim bljuvotinama.

Nisu ni opazili da je žar bitke postao naglo prigušen a zatim je i potpuno umuknuo.

Nisu ni primijetili zelenkaste kacige s radoznalim očima kako ih pozorno promatraju.

-Mrtvi?-prva će glava.

-Čekaj, pogledati ću, druga će glavu, mrtvi su pijani.

Robert nikada više nije susreo Erica. U kompaniji je čuo, jednom se interesirao kod Rindta, Eric snima dokumentarne filmove, ali samo u Europi.

Miroslav Pelikan ROBERT Z.

Robert se nikada ozbiljnije nije zanimao za konačni rezultat cjelodnevne bitke koja se s promjenljivom srećom odvijala iznad njihovih glava.

Dobro se sjećao samo mirisa i ukusa prvih zalogaja i gutljaja u tajnom skrovištu.

Uostalom, kompanija nije pokazivala previše afiniteta prema sentimentima.

POSLJEDNJA ČETVRT ROBERTA Z.

Robert Z. tegobno je završavao svoj posljednji ugovor koji je potpisao prije nepune dvije godine s Rindtom. Iako je kao vođa poslova bio oslobođen nekih gadnih i neugodnih poslova, teško se nosio s vlastitim vodstvom.

Česta zlokobna mrmljanja vozača a još više pomoćnog osoblja ostavljala su grube ožiljke na njegovom licu.

Dani su beskrajno dugo trajali, rijetke sjene gotovo nepomične u pijesku, a konvoj se kretao prokleta sporo, preplavljen snažnim osjećajem straha kako zbog zasjeda u brdovitim predjelima ili pak radi teško uočljivih znakova ukopanih, pritajenih eksplozivnih naprava koje su žedne krvi netremice vrebale.

No, ugovor se morao odraditi, nema odustajanja. To jednostavno pravilo vrijedilo je za sve koji su ovdje, u ovoj vrućoj zemlji, željeli zaraditi više za svoju sigurnu, mirnu budućnost. Često je u posljednje vrijeme, Robert pa i posve glasno razmišljao, koliko je već dugo u ovom

paklu konvoja i krvi, koliko je duboko zaglavljen u krvavom pijesku?

Ovo mu je već peti, zapravo šesti ugovor, a šest nije dobar broj, nikako i nikada mu se nije svidao.

Robert Z. je do ovih dana, prikupio poveću svotu novca, nije točno znao, već približno. Kompanija je izdašno nagrađivala sve koji su cjelovito obavili posao, vabila ih bonusima kod idućih ugovora, istodobno obećavajući i izravnu pomoć onima koji se odluče za pokretanje vlastitog posla u djelokrugu aktivnosti kompanije u gotovo svim zemljama svijeta. Da, dobro se prisjećao nekih anegdota o tome kako su pojedini vozači, sretni što su izvukli živu glavu, u dvije tri noći izgubili na kocki uistinu sve, osim svog, sretno sačuvanog života ili pak vijesti o nekima koji su se utopili u neizmjernim dugovima, pogrešno procjenjujući balans vlastitih želja i osobnih mogućnosti. No dobro, ipak su prevladavale jednolične, kratke informacije o mnogima koji uživaju u ljetovalištima i živi u otmjenim pansionima na obalama dalekih, raznih mora. Ukoliko bude imao dovoljno sreće da dovede svoj posljednji konvoj na odredište, Robert Z. će se laganim, opuštenim korakom uputiti na

jednu od predviđenih morskih adresa. I onda će uživati, bez straha, u svakom satu svog novog, teško stečenog novog života, neopterećen razmišljati o tome što se može ili što se neće dogoditi sutra.

U posljednjih nekoliko mjeseci konvoji su uglavnom, bez većih oštećenja vozili trasiranim putovima i dostavljali robu. Valjda će tako i ostati, razmišljali su. Sporazum o prekidu vatre donio je krhki mir, kompanija je takvo stanja vješto koristila, danomice povećavajući zaradu., no kompanije nikada nije zaboravljala svoje vojnike, dio te zarade slijevao se redovito u njihove džepove.

Rindt je u međuvremenu zauzeo mjesto drugog čovjeka kompanije u zemlji mirisa krvi.

To svakako nije bila loša vijest za Roberta jer će ga Rindt po isteku ugovora vjerojatno povući gore u srce kompanije a s Robertom otići će gore i drugi s kojima je drugi čovjek kompanije bio zadovoljan.

Prije dva dana o takvoj odluci i želji Rindt obavijestio Roberta. Želi da mu Robert bude pomoćnik, a Robert neka izabere odane ljude koji će se brinuti za organizaciju konvoja,

U pitanju su bili višegodišnji ugovori s visokim prihodima i posebnim bonusima.

No, Robert se svejedno dvoumio.

Umorio se je od ovog užarenog pijeska, vrelog zraka, tragova krvi koja ga je neprestano okruživala, želeći ga zagušiti.

Rindt mu je gotovo ljutito uzvratio.

-Herr Robert, a što Vas uopće čeka na nekom drugom mjestu? Ova zemlja je Vaša nova domovina. Ovdje ste postigli najvrjednije rezultate a kompanija to ne zaboravlja. Vi bi se možda vratili u svoju izvornu domovinu?

Sami ste mi pričali, tamo više ne postoji ništa što bi Vas vezivalo za staru postojbinu. Više nema ljudi koje ste poznavali, nema uostalom ni Vaše rodne kuće. Tamo ne postoji ništa što bi Vam pomoglo da se iznova uklopite, Herr Robert.

Robert je dobro znao kako je Rindt u pravu jer Rindt je uvijek bio u pravu.

Rindt mu je predložio iste večeri.

-Herr Robertt, do isteka ugovora još su tri tjedna. Odradite svoje konvoje i onda o trošku kompanije otidite u Meksiko, u zaljev, u naše ljetovalište. Odmarajte se mjesec, dva mjeseca pa se vratite i preuzmite novi posao. Good?

Doista, u posljednje je vrijeme Roberta mazila sreća.

Ugovor je istekao bez ikakvih problema. Robertova okolina glasno je raspravljala o novim, svježim kadrovskim odlukama kompanije., pa su tako i poneki od njih, bliži Robertu, vršili uzravni pritisak na njega kako bi on prihvatio kompanijin prijedlog jer ako ide on idu i oni.

No, prije puta u Meksiko, Robert je na nekoliko dana posjetio rodni grad i unakaženu ulicu rođenja. Sada, doista više nije bilo uopće traga o životu ulice prije.

Lutao je zatim gradom i ne pomišljajući da nazove Ivanu . Osjećao se kao potpuni stranac u gradu rođenja.

Ipak, te zadnje večeri okrenuo je njezin broj, samo je želeći pozdraviti, začuti njezin glas. Ona se obradovala njegovom pozivu, ispričala mu je kako joj baš ne ide posao koji je pokrenula, obitelj joj je dobro, vjeruje da će uskoro postati baka, svi se za to pripremaju. A on, kako je on? što planira? gdje je sada? Robert nije znao što bi joj zapravo odgovorio, samo je rekao.

-Dobro sam, planiram neki put u Meksiko, no vjerujem da ću ostati na Istoku. Na kraju razgovora mu je rekla.

-Kada dođeš idući put, nazovi me ranije, možemo otići na kavu.

Robert se pomalo čudio svojoj odluci, želi da je nazove. Pa što je drugo mogao i očekivati nakon toliko godina? Ona čeka unuka dok on sanjari. Baš taj razgovor nekako je isprva malo, tek stidljivo a ubrzo i snažnije otvorio Robertu oči. On pripada konvojima, Rindtu, kompaniji, dalekoj zemlji na istoku, on je Istoćanin (Istoćnjak).

Za dva je dana potpisao novi ugovor s kompanijom, postao je Rindtov pomoćnik. Dodijeljen mu je luksuzni apartman u glavnoj zgradi kompanije okruženoj bunkerima i bodljikavom žicom.

Čim je stupio u apartman, upitao se je, što će mu toliki kvadrati, što će mu toliki luksuz? Rindt mu je ukratko razjasnio.

Herr Robert, to je Vaš rang. Vi ste visoko pozicionirani u kompaniji.

Predlažem da se što brže spremite za put u Meksiko. Počnite se već jednom odmarati.

Meksiko, ugodna toplina, hladno piće, noći razvrata na plaži, opustili su ga posve. Gotovo je zaboravio na zvuk konvoja, na kapljice krvi u zraku, na potmulu tutnjavu eksplozija.

Lijegao bi oko deset izjutra, budio se navečer i iznova u meksičke pustolovine. Kompanija je doista znala ugoditi svojim zaposlenicima. U zadnjem tjednu dobio je preko kompanije obavijest o telefonskom pozivu iz njegova rodnog grada. Djelatnik kompanije dao mu je broj s kojega je došao poziv. Odmah ga je prepoznao, broj Ivane . Nazvao je iz apartmana. U velikim je dugovima, može li joj nekako pomoći bilo s čime, bilo kako. Nije se dvoumio. Čim se za koji dan vrati na Istok, pomoći će joj, to će joj biti dovoljno. Osjećao se zadovoljno, bio je iskrižan, ispresijecan nepoznatim osjećanjima, zbrkanim i nejasnim koji su jurili njegovim tijelom. Iste se večeri prepustio izazovima plaže i sasvim zaboravio na telefonski razgovor. Idućeg se jutra iznenada probudio, rano, tek je svanulo. Divlja horda ležala je unaokolo na plaži još uvijek uvaljana u smjesu pijeska i alkohola, on je gledao u tamno nebo, pa oko sebe, ne prepoznajući duge crne uvojke djevojke koja je ležala pripijena uz njega.

Odmor je istekao, kompanija zove. Prvim zrakoplovom Robert će se vratiti na Istok.

Miroslav Pelikan ROBERT Z.

No, više nije imao sreće, njegov se zrakoplov srušio negdje iznad Atlantika, bez preživjelih, bez tragova, kažu i bez pravog razloga.

U tim, kratkim i odsudnim trenucima panike i beznađa, kada je svima bilo jasno da je životu došao kraj, Robert Z. se oprostio od svoga života vidjeći ispred sebe malu kuću s drvetom pored u žutoj pustinji, a na vratima je stajalo dvoje domorodaca, ona s prekrivenim licem , ali Robert Z. je znao, to su njezine oči, oči Ivane Š, dok je iznad kuće u malo vihoru letjela crno bijela fotografija i onda sasvim naglo, pala na vrući pijesak.

Miroslav Pelikan